

Uusi Suometar.

No 13 – 18.01.1881

Kirje Calumetista *).

(U. Suomettarelle).

Surkeat tapaturmat ehtimiseen jatkavat tuota Calumet and Heclan kupari-kaiwannon murhekalenteria. Niinpä viime marraskuun 30 p. siellä tapahtui mitä inhoittavinta kuoleman muotoa saattaa ihminen ajatella. Kaksi englantilaista miestä oli koneella poraamassa yhdessä perässä 220 sylen syvyydessä. Ampujalta oli jäänyt yksi reikä laukeamatta, toisella vuorolla olevien miesten poraama, josta ei luultavasti wahingon kärsineet miehet tienneet mitään. Se niin kuin ainakin, tietämättöminä laukeamattomasta reijästä, asettivat koneen lyömään juuri siitä siwusta, ja niin päin witalikkoon, että heidän reikänsä osasi yhdistyä juuri kruutien kohdalle laukeamattoman reiän kanssa. Kun yhdistys tapahtui, silloin laukesi reikä, ja mikä oli seuraus? Toisen miehen löi kokonaan räpäleiksi, pään kokonaan irti ruumiista, toisen jalan reidestä poikki, itse wahwimmasta miehuudestakin sisälmykset ulos, kädet ruumiista erilleen y. m. Toisen miehen löi monta syltä taaksepäin pahoin runneltuna, ehkä hän vielä on hengissä. Lukija saattaa arwata senkin eloon jääneen miehen surkean tilan, kun on toinenkin silmä juosnut ulos y. m. Kuolleen miehen jäännökset kokoiltiin kymmeninä eri osina, käärittiin waippaan ja lähetettiin maan päälle. Eloön jäänyt mies hoitajajain toimesta saatettiin lasarettiin, jossa saanee wähän ajan kuluttua, mitä hirmuisimpia tuskia kärsittyänsä, lopettaa ruumiilliset waiwansa.

Tämä tapaus on sen tähden suomalaisille erinomaisen merkillinen, kun kolme suomalaista miestä oli työssä muutamia kyliä kuolemapaikasta, kiwien waunuamisesta, mutta onneksi ei yhtään heistä wahingoittunut.

Ne kymmenet ja kymmenet miehet, joita vuosien kuluessa wahingoittuu tässä kaiwannossa, on surkea nähdä, kun ulkona käwelee wäen kulkupaikoilla; milloin tulee vastaan nilkku keppien awulla kulkewa; milloin on truuti miehen kaswot turmellut, wienyt toisen silmän, molemmat y. m. Yhä tihjenee wahingoittuneiden miesten luku täällä.

Mainita sopii että samallinen wahinko tapahtui juuri samana päivänä "Franklin" nimi-

Kirje Calumetista *).

(U. Suomettarelle).

Surkeat tapaturmat ehtimiseen jatkavat tuota „Calumet and Heclan kupari-kaiwannon murhekalenteria. Niinpä viime marraskuun 30 p. siellä tapahtui mitä inhoittavinta kuoleman muotoa saattaa ihminen ajatella. Kaksi englantilaista miestä oli koneella poraamassa yhdessä perässä 220 sylen syvyydessä. Ampujalta oli jäänyt yksi reikä laukeamatta, toisella vuorolla olevien miesten poraama, josta ei luultavasti wahingon kärsineet miehet tienneet mitään. Se niin kuin ainakin, tietämättöminä laukeamattomasta reijästä, asettivat koneen lyömään juuri siitä siwusta, ja niin päin witalikkoon, että heidän reikänsä osasi yhdistyä juuri kruutien kohdalle laukeamattoman reiän kanssa. Kun yhdistys tapahtui, silloin laukesi reikä, ja mikä oli seuraus? Toisen miehen löi räpäleiksi, pään kokonaan irti ruumiista, toisen jalan reidestä poikki, itse wahwimmasta miehuudestakin sisälmykset ulos, kädet ruumiista erilleen y. m. Toisen miehen

sessä kaiwannossa 10 miilaa tästä. Kuoli kaksi englantilaista ampumisessa.

Etteiwät tämänkaltaiset ole mitään harvinaista täällä, lienee tarpeetointa mainita. Hywin sopii tällekin paikkakunnalle muinaisen merimiehen sananparresta jälkimäinen osa: "Joko kulta kukkarossa tahi santa sieraimissa".

Muutoin elävät suomalaiset hiljaksensa. Talwi on kowa alussa.

Apostolis-lutherilainen seurakunta hommaa ylhäisempää kansakoulua saada ensitilassa

käytäntöön. Mutta sekös puuha näkyy huomiota herättäneen. Samoin kuin Suomessa, milloin julistettiin ensimmäinen asetus suomenkielen käyttämisestä oikeus- ja Wirkakielenä, muuan korkea-arwoinen Wirkamies sanoi haikeasti rukoillen: "Jospa Korkein soisi, ettei tuo surkea Suomen kieli ehtisi tulla wiralliseen käytäntöön minun päiwinäni", samoin nyt siitä hirmuisesta pelwosta, että apost.-luth. Seurakuntalaiset pe-

rustawat ylhäisemmän kansakoulun, on niinkutsutussa ”oikea-uskoisten ewankelis-luher. seurakuntalaisten” leirissä surkea walitus ja iso parku. Tuota tointa näkyvät ja kuuluwat he julki sekä salaa pyytävän ehkäistä. Se puolestaan, tuo suuri vanhallaan-olijain rykmentti, näkyvät päättäneen (niin kuin ”Sankarin Maine” todistaa), että muka ryhdytään miehissä kokoomaan waroja, että saataisiin alkeiskoulu Minneapoliin kymmenen vuoden perästä käytäntöön. Mikä tämä on muuta kuin häpeän werhoksi sommiteltu haawe; mutta ei se tule sillä suojaan. Minusta haukkeet näyttävät siltä, että selkeä Suomen kieli kaikuu Calumetissa läpi kaikkein esteitten ylhäisemässä kansakoulussa ennen pitkää. Minun mielestäni sopisi käyttää kohtuullisempaa puhetapaa senkaltaisen puolueen, jolla ei ole halua, kykyä ja ymmärrystä koulun tarpeellisuudesta, niinkuin nähtävä on n. k. oikea-uskoisten ewankelis-luher. seurakuntalaisten sunnuntaikoulussakin, että sen suurin muistutus on ainoastaan paperin päällä ulommaisille nähtävänä, mutta itse käytännöllistä harjoitusta puuttuu. ”Sankarin maine” on heikko siihen puolueeseen opillisuudesta kaswawia hedelmiä istuttamaan, joka itsekin on siitä osatoin. Tänne on suomalaistenkin eduksi tullut kaikenlaisia käsityöläisiä, mutta kelwollista kirjansitojaa ei ole, joka olis aiwan tarpeellinen.

Kylmä talwi-ilma, kun siinä 10 tiimaa päivässä hakkailee, tekee kädenkankeaksi ja raskaaksi; siis olkoon toistaiseksi.

Puoluetoin.

*) Suomalaisten pesäpaikoilta Amerikan Yhdyswalloista.

Uusi Suometar.

N:o 92 – 23.4.1881

Kirje Calumetista

(U. Suometarelle)

Tänä päivänä on ”Maarian päivä”, ja useassa waltakunnassa wietetään tätä päivää juhlallisesti yhteisellä Jumalanpalweluksella. Mutta Amerikalainen, wälinpitämättömänä juhlan merkityksestä, työskentelee kuin muinakin arkipäiwinä askareissansa, ihmetellen ”mikä pyhä nyt on”. Noin alas tuo tasawaltainen aate polkee kaik-

ki ikiwanhat pyhyiden muistotkin. Amerikalainen kirkko-isiltämme perityt wuotuiset juhlatkin sysää wapaudellansa unholaan. Tästä suhteesta emme ainakaan saata korkealle kohonnutta amerikalaista sivistystä puolustaa. Mutta Suomalaiset, niille kiitos siitä, tahtowat Amerikassakin wilpittömästi pitää pyhänä kaikki wuotuiset juhlat, kotimaan tapaan, yhteisellä Jumalanpalwelus-menolla.

Tuosta surkeasta surusanomasta, joka koko maailman huomion on kääntänyt puoleensa, tämän kuun 13 p. Wenäjän Keisarin ja Suomen Suuriruhtinaan murhasta Pietarista, saimme mekin tiedon päiwää jälkeen tapauksen. Tämä sanoma teki Suomalaisissa suuressa enemmistössä syvän vaikutuksen. Woi surkeasti raakaa pimeyttä, jota pitää wielä yhdeksännentoista wuosisadan lopulla kuulla! (Katso Suom. Wirsikirja n:o 227, – w. 6).

Tulewan Huhtikuun 4 p. pidetään täällä kaikkialla wuotuinen kunnalliswaaali. Saas nähdä kuka pääsee (paitsi muuta) tuomariksi! Tasawaltainen hallitus oikeuttaa äänelliseksi jokaisen täysi-ikäisen miehen anomaan kaikki wirkamiehet, alhaisimmasta wiran edustajasta korkeimpaan hallitsijaan saakka.

Erittäin ankarat pyry-ilmat ovat tehneet suurta haittaa kulkuneuwoille kaikkialla Yhdyswalloissa. Postikulkukin on ollut kuukausittain epäsuunnollinen.

Suomettaressa n:o 49 on ehdoitus ”Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran” vaikutuswoiman yhä laajemmaksi tartuttamisesta perustettavien n. k. haaraosastojen kautta, jotka paikkakunnittain wälittäisiwät seuran ansiorikasta vaikutusta. Täälläkin on olemassa yhteys nimeltä ”Suomalaisen Kirjallisuuden Seura” Amerikassa olewan suomalaisen wäestön henkisen elämän ylläpitämiseksi ja waurastuttamiseksi. Se ei ole wäihän vaikutus-aikansa ja pienien warojensakin tähden ehtinyt kaikkiin apukeinoihin ryhtyä. Sen wuoksi ja jotta siwistys-riennot täälläkin saisiwät woimakkaampaa kiihoitusta sekä runsaampaa taitawuuden apua, rohkenemme nöyrästi ehdotella, eikö kunnian-arwoisa Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Helsingissä ottaisi ”Amerikan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran” haaraosastokseen. Tenhokkaammin käwisi siten pääseuran Helsingissä sekä täällä olewan haaraosaston walwominen täällä olewan suomalaisuuden etua, henkisen ja aineellisen elämän kehittymiseksi, ja siten tulisi parempi luottamus kirjojen lewittämi-

sen, kirjewaihdon ynnä kaikkien seuraan kuuluwain asiain suhteen, kuin myös tarkempi selko kaikissa Yhdyswalloissa olewan Suomen kansan siwistysrienoista. Täällä olewa Kirjallisuuden Seura on jo hankkinut itsellensä asioitsijoita kaikkialla Yhdyswalloissa, missä suurempi tahi wähempi määrä Suomalaisia asuu, joitten kautta ei mikään Suomen kansan tilastollinen suhde saata ulompana jäädä tietämättä. Olkoon tämän werran meidänkin mielipiteistämme sanottu, ja toiwosta jäämme kunnian-arwoisan Helsingin

”Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran” ajatuksia, neuvoja ja ohjauksia meille tästä asiasta julkisena lauseena Suomettaressa odottamaan.

Suomalaisilla on ollut näinä aikoina terweys joksikin tyydyttävä, mutta lapsia on lukuisasti kuollut. Nykyään muutti useat perhekunnat suomalaisia Tyynenmeren rannikoille, Columbian wirran laaksoon, uutis-asunnoita raiwaamaan, johon on ennenkin runsaasti täältä Suomalaisia siirtynyt.

D. Castrén n. m.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteet

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L